

Sygn. akt V CNP 23/18

POSTANOWIENIE

Dnia 31 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie ze skargi A. B.

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia

Sądu Okręgowego w G. z dnia 24 września 2015 r., sygn. akt III Ca [...]

w sprawie z wniosku M. S.

przy uczestnictwie A. B.

o podział majątku wspólnego,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 31 stycznia 2019 r.,

**na podstawie art. 358 w zw. z art. 424¹² w zw. z art. 398²¹ w zw.
z art. 391¹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. zmienić postanowienie
Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 2018 r. w punkcie
pierwszym (1)) w ten sposób, że odrzucić skargę.**

UZASADNIENIE

A. B. – uczestniczka postępowania z wniosku M. S. o podział majątku wspólnego – wniosła skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w G. z dnia 24 września 2015 r., którym oddalono jej apelację od postanowienia Sądu Rejonowego w G. z dnia 27 stycznia 2015 r. Skarga powyższa została złożona w dniu 22 września 2017 r.

Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 18 grudnia 2018 r. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania (punkt 1) i przyznał wynagrodzenie pełnomocnikowi uczestniczki ustanowionemu z urzędu (punkt 2).

Zgodnie z art. 358 k.p.c., odpowiednio stosowanym w postępowaniu skargowym na podstawie art. 424¹² w zw. z art. 398²¹ w zw. z art. 391¹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. postanowienie wydane na posiedzeniu niejawnym wiąże sąd od chwili, w której zostało podpisane wraz z uzasadnieniem, jeżeli zaś sąd postanowienia nie uzasadnia, od chwili podpisania sentencji. Uzasadnienie postanowienia nie zostało dotąd sporządzone, stąd jego zmiana jest dopuszczalna. Sąd Najwyższy dokonał jej uwzględniając nowoukształtowaną linię orzecznictwa dla zapewnienia jej spójności i w realizacji zasady równości stron w postępowaniu cywilnym. Przyjęto bowiem, że po wejściu w życie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2018 r., poz. 5 ze zm.) strona wnosząca skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, wypełniając obowiązek przewidziany w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., musi także wykazać, że nie było i nie jest możliwe wniesienie skargi nadzwyczajnej. Niewykazanie tej okoliczności powoduje odrzucenie skargi na podstawie art. 424⁸ § 2 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2018 r., III CNP 9/18, OSNC 2018, nr 12, poz. 121 oraz niepublikowane z dnia 6 listopada 2018 r., II CNP 46/18, z dnia 12 października 2018 r., IV CNP 38/18, z dnia 10 stycznia 2019 r., II CNP 1/18, II CNP 2/18, II CNP 8/18, II CNP 14/18, II CNP 15/18). U podstaw tego stanowiska leży stwierdzenie, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest środkiem prawnym mającym, poprzez zakwestionowanie zgodności z prawem orzeczenia, przesądzić jedną z przesłanek

deliktowej odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa. Stanowi ona nadzwyczajny, sformalizowany środek procesowy, zatem przepisy ja regulujące powinny być wykładane ściśle (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2006 r., I CNP 14/06, nie publ., z dnia 28 marca 2007 r., II CNP 124/06, nie publ., z dnia 25 marca 2009 r., V CNP 93/08, nie publ., z dnia 3 czerwca 2009 r., IV CNP 116/08, nie publ.). W stanie prawnym obowiązującym od dnia 3 kwietnia 2018 r., oceniając kwestię dopuszczalności skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, należy uwzględniać istnienie skargi nadzwyczajnej. Dotyczy to zarówno zaskarżania orzeczeń, które stały się prawomocne przed dniem 3 kwietnia 2018 r. (art. 115 u.SN), niezależnie od tego, czy skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia została wniesiona przed dniem 3 kwietnia 2018 r., czy też w dniu 3 kwietnia 2018 r. lub po tym dniu. W ustawie o Sądzie Najwyższym nie zawarto żadnej regulacji intertemporalnej dotyczącej wpływu wprowadzenia do systemu prawnego skargi nadzwyczajnej na dopuszczalność skarg o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia wniesionych przed dniem 3 kwietnia 2018 r. Jest to rozwiązanie uzasadnione interesem publicznym, któremu odpowiada założenie, że pierwszeństwo przed ewentualną odpowiedzialnością odszkodowawczą Skarbu Państwa za niezgodne z prawem prawomocne orzeczenie musi mieć procesowa możliwość usunięcia źródła szkody, tj. zmiany lub uchylecia tego orzeczenia. U jego podłoża leży ponadto także decyzja ustawodawcy, aby objąć skargą nadzwyczajną orzeczenia, które stały się prawomocne po dniu 17 października 1997 r., a przed dniem 3 kwietnia 2018 r. (art. 115 § 1 u.SN). O subsydiarnym charakterze skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia w stosunku do skargi nadzwyczajnej świadczy wprost treść art. 424¹ § 1 k.p.c. Ocena, czy – na skutek zmiany normatywnej po wniesieniu skargi – zmiana lub uchylene zaskarżonego wyroku jest (stało się) możliwe, gdyż aktualna pozostaje w tym wypadku przesłanka dopuszczalności skargi w postaci niemożności zmiany lub uchylecia zaskarżonego wyroku musi być dokonywana w chwili oceny jej dopuszczalności.

Z tych względów skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia stała się z dniem 3 kwietnia 2018 r. niedopuszczalna

i jako taka podlega odrzuceniu (art. 424⁸ § 2 w zw. z art. 398²¹ w zw. z art. 391¹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

aj